

Ex-ante måling af udkast til bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer

Juni 2022

Indhold

Resumé og indledning	2
Reguleringens formål og krav	4
Reguleringens oprindelse (ABC-kategorisering)	5
Forslag til minimering af administrative omkostninger	5
Administrative konsekvenser	6
Administrative omstillingsomkostninger	7
Distributør	7
Distributør og produktudvikler	7
Realkreditinstitutter	8
Udenlandske virksomheder med filial i Danmark	9
Løbende administrative omkostninger	9
Distributør	9
Distributør og produktudvikler	9
Realkreditinstitutter	10
Udenlandske virksomheder med filial i Danmark	10
Undersøgelsens metodiske grundlag	11
Population og segmenter	11
Populationen	11
Segmentering	11
Hyppighed	13
Omkostningsparametre	13
Business-As-Usual (BAU)	14
Dataindsamling	15
Metodiske overvejelser og validitet	16
Bilag A. Sammenfatning af informationspligten	18
Bilag B: Kortlægning af administrative konsekvenser	20
Bilag C: High-level illustration af en generisk produktgodkendelsesprocedure (større organisation)	22

Resumé og indledning

Denne ex ante-måling afdækker de forventede administrative konsekvenser for erhvervslivet forbundet med Finanstilsynets udkast til nyudstedelse af bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer for finansielle produkter.

Produktgodkendelsesprocedurer er en fælles betegnelse for de interne procedurer der er pålagt finansielle virksomheder i forbindelse med udvikling, kontrol og distribution af finansielle produkter. Bekendtgørelsen om produktgodkendelse angiver de retningslinjer efter hvilke, de finansielle virksomheder udfører produktgodkendelsen. Produktgodkendelsen er en procedure, der indbefatter flere delprocesser bl.a. en afstemning mellem kundens præferencer, herunder fx tidshorisont og risikovillighed, med typen af produkt, en kontrolfunktion (Compliance) som overvåger de finansielle produkter og sikrer, at information og data om produkterne er korrekte og opdaterede, og en delproces vedr. udviklingen samt hvilke krav, der er til nye produkter. Produktgodkendelsesproceduren er en allerede eksisterende proces i de finansielle virksomheder, som med de foreslåede ændringer til bekendtgørelsen tilføjes en række bæredygtighedskrav og -faktorer, som skal tilføjes de eksisterende delprocesser.

Formålet med udkastet til bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer for finansielle produkter er at fremme bæredygtige investeringer. Den politiske dagsorden har medført et øget fokus på bæredygtighed på det finansielle marked, hvorfor der vurderes at være stigende efterspørgsel på viden og gennemsigtighed i forhold til bæredygtighedsfaktorer i investeringer med henblik på at fremme investorenes efterspørgsel efter bæredygtige investeringer. Ændringen har således til formål at bidrage til at sikre lettere adgang til bæredygtige investeringsprodukter og medfører følgende udvidede krav:

- De finansielle produkter skal præsenteres på en gennemsigtig måde og videregive relevante oplysninger under hensyntagen til kundens bæredygtighedsrelaterede mål og præferencer.
- Produktudviklere skal tilføje et kriterium om bæredygtighed i sin positive målgruppeafgrænsning. Kravet er en byrde for produktudvikleren, da det fordrer ny/udvidet dialog med kunden for at kunne afdække evt. bæredygtighedspræferencer.
- Der påhviler produktudvikler et ansvar om løbende at "krydstjekke", at det finansielle produkt er i overensstemmelse med målgruppens behov for bl.a. bæredygtighed.
- Produktudvikler skal inddrage eventuelle bæredygtighedsmål og -faktorer, når produkter revideres.
- Distributørerne af finansielle produkter skal have passende produktstyringsordninger, som sikrer, at de kun anbefaler/udbyder produktet til den afgrænsede målgruppe, herunder også i forhold til bæredygtighedspræferencer.
- Distributører af finansielle produkter skal inddrage eventuelle bæredygtighedsmål og -faktorer i revurdering af eksisterende produkter.

For de af bekendtgørelsen omfattede virksomheder betyder dette en række administrative omstillingsomkostninger samt efterfølgende løbende omkostninger i henhold til efterlevelse af kravene. Af betydende omstillingsomkostninger henhører udvikling og omstilling af it-systemer, øget tidsforbrug pr. møde med nye og eksisterende kunder, indkøb af bæredygtighedsdata og opdatering af arbejdsgange. Af de løbende omkostninger er særligt øget tidsforbrug på styring og kontrol af finansielle produkter, øget tid med kunden og vedligeholdelse af it-løsninger.

Bekendtgørelsen om produktgodkendelsesprocedurer gælder for virksomheder af typen pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, finansielle rådgivere, investeringsforvaltningsselskaber (samt filialer af ovennævnte). Den samlede population udgøres af 229 danske virksomheder.

Det samlede resultat for målingen viser, at de finansielle virksomheder vil blive pålagt administrative omstillingsomkostninger og løbende byrder, svarende til:

Omstillingsomkostninger: ca. 210 mio. kr.

Løbende byrder: ca. 175 mio. kr. årligt.

Reguleringens formål og krav

Produktgodkendelsesprocedurer er de interne procedurer, finansielle virksomheder er pålagt i forbindelse med udvikling, kontrol og distribution af finansielle produkter. Bekendtgørelsen om produktgodkendelse angiver de retningslinjer efter hvilke, de finansielle virksomheder udfører produktgodkendelsen. Produktgodkendelsesproceduren er en allerede eksisterende proces i de finansielle virksomheder, som med de foreslåede ændringer til bekendtgørelsen tilføjes en række bæredygtighedskrav og -faktorer, som skal tilføjes de eksisterende delprocesser.

Formålet med udkast til nyudstedelse af Bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer er at fremme bæredygtige investeringer. Den politiske dagsorden har fordret et øget fokus på bæredygtighed på det finansielle marked, hvorfor der vurderes at være stigende efterspørgsel på viden og gennemsigtighed i forhold til bæredygtighedsfaktorer i investeringer. Som konsekvens heraf vurderes det relevant at inddrage bæredygtighed ved udformningen og godkendelsen af nye produkter, samt ved distribution af såvel nye som eksisterende finansielle produkter. Ultimativt kan en tilføjelse af sådanne krav bidrage til at sikre lettere adgang til bæredygtige investeringsprodukter.

Produktgodkendelsen er en procedure der indbefatter flere delprocesser bl.a. en afstemning mellem kundens præferencer, herunder fx tidshorizont og risikovillighed, med typen af produkt, en kontrolfunktion (Compliance) som overvåger de finansielle produkter og sikrer at information og data om produkterne er korrekte og opdaterede, og en delproces vedr. udviklingen samt hvilke krav der er til nye produkter. Ændringerne i bekendtgørelsen omfatter et element målrettet kunden til de finansielle produkter, hvor bæredygtighedsfaktorer skal fremgå som en del af produktoplysningen, samt et element målrettet de finansielle virksomheder, hvor bæredygtighedsfaktorer skal indgå i udvikling, monitorering og revurdering af de finansielle produkter.

For de af bekendtgørelsen omfattede virksomheder, forventes de foreslåede ændringer at medføre en øget administrativ byrde i forhold til deres nuværende processer. Virksomhederne forventes ikke at skulle etablere nye processer, men at skulle implementere bæredygtighedsfaktorer i eksisterende processer, systemer og organisationer. De øgede administrative omkostninger forventes at være relateret til omstillingsomkostninger samt med løbende administrative omkostninger i forbindelse med efterlevelse af de nye krav.

De aktuelle ændringer i bekendtgørelsen og dertilhørende informationsforpligtigelser, er sammenfattet i 'Bilag A. Sammenfatning af informationspligten'. De foreslåede bekendtgørelsesændringer er sammenfattet nedenfor og vil medføre følgende ekstra oplysningskrav:

- De finansielle produkter skal præsenteres på en gennemsigtig måde og videregive relevante oplysninger under hensyntagen til kundens (potentielle) bæredygtighedsrelaterede mål og præferencer. Kravet forventes at medføre en byrde for produktudvikleren, da denne nu skal inkludere bæredygtighedsfaktorer i sin overlevering af produktkravene til distributøren. Produktudvikler og distributør er ofte, men ikke altid, samme institut.
- Produktudviklere skal tilføje et kriterium om bæredygtighed i sin positive målgruppeafgrænsning. Kravet er en byrde for produktudvikleren, da det fordrer ny/udvidet dialog med kunden, for at kunne afdække evt. bæredygtighedspræferencer. Givet markedsudviklingen

forventes dette til en vis grad allerede at være under udarbejdelse og flere steder allerede implementeret i de interne procedurer.

- Der påhviler produktudvikler et ansvar om løbende at "krydstjekke", at det finansielle produkt er i overensstemmelse med målgruppens behov. Nærværende krav er ikke nyt, men en tilføjelse af et nyt kriterium, hvor det finansielle produkts bæredygtighedsfaktorer match med målgruppens præferencer skal beskrives og dokumenteres.
- Produktudvikler skal inddrage eventuelle bæredygtighedsmål og -faktorer, når produkter revideres. Kravet om bæredygtighed er nyt for produktudvikler.
- Distributørerne af finansielle produkter skal have passende produktstyringsordninger, som sikrer, at de kun anbefaler/udbyder produktet til den afgrænsede målgruppe. Distributørerne skal med bekendtgørelsesændringen tage højde for bæredygtighedskriteriernes betydning for den afgrænsede målgruppe.
- Distributører af finansielle produkter skal inddrage eventuelle bæredygtighedsmål og -faktorer i revurdering af eksisterende produkter.

Formålet med undersøgelsen er at kvantificere de administrative omkostninger ved at efterleve de nye krav for de af bekendtgørelsen omfattede virksomheder.

Reguleringens oprindelse (ABC-kategorisering)

For så vidt angår de forventede ændringer til bekendtgørelsen om produktgodkendelsesproceduren kategoriseres disse som tilhørende kategori B. De er således fastsat internationalt (som følge af et EU-direktiv), men det er herefter op til de enkelte lande at formulere de oplysningskrav, som virksomhederne skal efterleve, og måden hvorpå de skal efterleves.

Forslag til minimering af administrative omkostninger

Der eksisterer for nuværende ikke en entydig og ensartet definition af bæredygtighed for finansielle produkter. Virksomhederne henviser til Europa-Kommissionens 'EU taxonomy for sustainable activities'¹ og 'Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements udarbejdet af European Security and Markets Authority'², men (for)tolkningen er i høj grad op til den enkelte virksomhed. Det vurderes at være befordrende for effektiv og ensartet implementering, hvis mest muligt kan bero på alment accepterede standarder. Ensartede standarder kunne afhjælpe fortolkningsbesvær samt nuancere forståelsen af bæredygtighed. De virksomheder som selv har fortolket på begrebet, fokuserer primært på CO₂-udledning som proxy for bæredygtighed, som med fordel kunne defineres bredere.

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

² European Securities and Markets Authority (ESMA). Consultation Paper: Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements. 27 January 2022. ESMA35-43-2998.

Administrative konsekvenser

Bekendtgørelsesændringerne medfører tilføjelser af bæredygtighedsfaktorer til allerede eksisterende processer, systemer og organisationer i de berørte finansielle virksomheder (for uddybende sammenfatning og forklaring af informationskrav se afsnit 'Reguleringens formål og krav' og 'Bilag A. Sammenfatning af informationspligten'). De administrative omkostninger i forbindelse med efterlevelse af de nye informationskrav består af omstillingsomkostninger samt løbende administrative omkostninger. Til omstillingsomkostninger henhører ændringer af interne processer i produktgodkendelsen, -udviklingen og monitoreringen samt i præsentationen af produktet til kunden, mens der til løbende omkostninger henhører blandt andet et øget tidsforbrug i forbindelse med den løbende kontrol af fortsat efterlevelse af informationskravene, samt ændrede procedurer i forbindelse med godkendelse af nye produkter.

Bekendtgørelsen omfatter finansielle virksomheder, herunder blandt andet pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber og finansielle rådgivere (se Tabel 2 for udtømmende liste over virksomhedstyper samt antal). Virksomhederne er i undersøgelsen inddelt i fem segmenter på baggrund af kriterier, som vurderes at have betydning for deres omkostningsparametre i forbindelse med efterlevelse af de nye informationspligter:

- Virksomheder som distribuerer finansielle produkter (distributørsegmentet)
- Virksomheder som både distribuerer og produktudvikler, delt efter størrelse i
 - SIFI (systemisk vigtige finansielle institutter) -banker (SIFI-bank segmentet)
 - banker som ikke er SIFI-banker (Ikke-SIFI-bank segmentet)
- Realkreditinstitutter
- Udenlandske virksomheder med filial i Danmark

Virksomhedspopulationen og baggrund for segmenteringen uddybes i afsnittet 'Population og segmenter'.

De administrative omstillingsomkostninger og løbende omkostninger for de finansielle virksomheder i forbindelse med efterlevelse af informationskravene fremgår i tabellen nedenfor, fordelt pr. segment. Herefter uddybes begge typer af omkostninger.

Tabel 1. Estimat over omstillingsomkostninger og løbende omkostninger

Segmenter	Omstillingsomkostninger (ca. mio. kr.)	Løbende omkostninger (ca. mio. kr. årligt)
Distributør	8	64
Distributør og produktudvikler:		
SIFI-banker	120	65
Ikke-SIFI-banker	82	46
Realkreditinstitutter	0	0
Udenlandske virksomheder med filial i Danmark	N/A	N/A
Total (ca. mio. kr.)	210	175

Estimaterne er opgjort efter følgende formel:

$$P \times O \times H \times B$$

Populationen (P): Antallet af virksomheder omfattet af bekendtgørelsen.

Omkostningsparametre (O): Estimat af virksomhedernes omkostning ved efterlevelse af bekendtgørelsen for respondenterne.

Hypigheden (H): Hvor hyppigt virksomhederne skal efterleve informationskravet.

Business-As-Usual (B): De administrative aktiviteter, som virksomhederne ville foretage uanset om der stilles krav herom i reguleringen.

De samlede omstillingsomkostninger og løbende omkostninger er nedbrudt i Bilag B: Kortlægning af administrative konsekvenser, som er en kategorisering af de typer af omkostninger, som ændringerne vil medføre i de respektive segmenter.

Administrative omstillingsomkostninger

Administrative omstillingsomkostninger omfatter virksomhedernes omkostninger i forbindelse med omstilling til efterlevelse af de nye krav og er engangsomkostninger. Nedenfor gennemgås omstillingsomkostningerne for de respektive segmenter.

Distributør

For distributørsegmentet er der omstillingsomkostninger i forbindelse med køb af eksterne ydelser i form af advokatbistand i forbindelse med tolkning af bekendtgørelsesændringerne og ændret bogføringsopsætning.

Enkelte virksomheder i segmentet vurderer, at vil have omkostninger i forbindelse med omstilling af it-systemer, men den normalt effektive virksomhed vurderes ikke at ville have nogen. Tilsvarende gør sig gældende for opkvalificering af medarbejdere og øget tid med kunden, hvor dog den normalt effektive virksomhed vurderes ikke at ville have nogen.

Distributør og produktudvikler

SIFI-banker

For virksomheder i SIFI-segmentet vil der blandt andet være tale om omstillingsomkostninger til egen udvikling af it-systemer og -platforme. Dette arbejde er typisk forankret i flere udviklingsteams på +10 medarbejdere pr. system/fagområde.

Dertil kommer, at disse virksomheder også forud herfor har nedsat interne arbejdsgrupper med henblik på at fortolke de kommende krav og identificere/formulere, hvad dette bør give anledning til ift. it-udvikling, hvordan hvilke processer konkret skal justeres, nye krav og rollebeskrivelser mv.

Den initiale omstilling og indkøring af de nye procedurer forventes tidsmæssigt at forlænge mange processer, herunder mødet med kunden, kontrollen af produkter i den interne regulatoriske afdeling Compliance og udviklingen af nye produkter og derved øge arbejdsbyrden. Virksomhederne vurderer her særligt, at det vil forlænge tiden med kunden, hvor bæredygtighedspræferencer skal afdækkes og matches med produktet. Det vurderes at kunne forlænge dette med op mod 30 minutter pr. kundemøde for ca. 50.000 kundemøder pr. år pr. virksomhed.

Virksomhederne skal for at kunne estimere bæredygtigheden af de finansielle produkter indkøbe store mængder af ESG-data, som forventes at være en omkostning.

Ikke-SIFI-banker

Virksomheder i ikke-SIFI-bank segmentet har omstillingsomkostninger som i høj grad ligner omstillingsomkostningerne for SIFI-bankerne. It-udviklingsarbejdet ligger ofte hos virksomhedernes leverandører af it-løsninger (fx BEC og Bank Data), udgifterne hertil dækkes dels gennem abonnementsordninger og som enkelte ekstrakøb hos de pågældende leverandører. It-leverandørerne leverer ofte 'byggeblokke' som efterfølgende internt i virksomhederne pågår et tilpasnings- og omstillingsarbejde i forhold til den enkelte banks behov, hvilket vil kræve medarbejdere med bank- og it-kompetencer i op mod et halvt år. Et abonnement hos en it-leverandør kan koste op mod 3 mio. kr. årligt, hvilket dækker en lang række yderligere services. Vurderinger fra segmentet estimerer, at det er en ligelig fordeling i udgifter mellem de to delelementer.

Til estimering af de finansielle produkters grad af bæredygtighed forventer virksomhederne at skulle indkøbe ESG-data, hvilket for SIFI-bankerne vurderes at være en betydende omkostning. ESG står for Environment, Social og Corporate Governance og er data på, hvor meget virksomhederne prioriterer og arbejder med bæredygtighed, hvorfor ESG-data bliver en målestok for de konsekvenser for bæredygtighed, som investering i den pågældende virksomhed forventes at have.

Det forventes blandt virksomhederne, at der i forbindelse med efterlevelse af bekendtgørelsesændringerne påhviler virksomhederne en omkostning i forbindelse med opdatering af arbejdsgange inkl. oplæring og opkvalificering af medarbejdere.

Realkreditinstitutter

For virksomheder i realkreditinstitutsegmentet vurderes bekendtgørelsesændringerne ikke at medføre omstillingsomkostninger. Der forventes at være en opdatering af arbejdsgange, men at dette kan rummes i den nuværende drift. Compliancefunktionen, som varetager overvågning af de finansielle produkter og sikrer, at nuværende og fremtidige produkter lever op til bekendtgørelseskravene, forventes ikke at ændres i dimensioner eller arbejdsgange pba. de nye informationskrav.

Udenlandske virksomheder med filial i Danmark

Det har ikke været muligt at vurdere omstillingsomkostningerne for dette segment, da det trods gentagne henvendelser på såvel e-mail som telefon ikke har været muligt at få virksomhederne i tale. Enkelte af virksomhederne har ej heller dansk e-mail eller telefonnummer, hvilket yderligere har vanskeliggjort kontakten til de pågældende virksomheder.

De samlede administrative omstillingsomkostninger er opgjort til ca. 210 mio. kr.

Løbende administrative omkostninger

Løbende administrative omkostninger omfatter omkostninger, som vil være permanent forøget for virksomhederne som følge af efterlevelse af ændringerne i bekendtgørelsen. Nedenfor gennemgås de løbende omkostninger for de respektive segmenter.

Distributør

For virksomheder i distributørsegmentet vil der være tale om løbende udgifter i forbindelse med et permanent forøget tidsforbrug i mødet med kunden på op imod 15 minutter pr. kundemøde, hvor bæredygtighedspræferencer skal afdækkes og matches med produktet.

Det vurderes af virksomhederne at efterlevelse af kravene vil medføre vedligeholdelse og løbende opdateringer af it-systemerne i forhold til udviklingen af typer af produkter og bæredygtighedsfaktorer. Dertil forventes løbende omkostninger i forbindelse med indkøb af bæredygtighedsdata (ESG-data), som løbende skal opdateres og it-systemer som skal opdateres og ajourføres i forhold til de retningslinjer og klassifikationssystemer der eksisterer på området, som Europa-Kommissionens 'EU taxonomy for sustainable activities'¹ og 'Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements udarbejdet af European Security and Markets Authority'².

Distributør og produktudvikler

SIFI-banker

For virksomheder i SIFI-bank segmentet forventes øgede løbende administrative omkostninger i forbindelse med produktstyring og -udvikling. De interne processer og procedurer for styring af produktudviklingen skal således udvides med yderligere fokusområder, idet bæredygtighedsmål og -faktorer fremover også skal adresseres i processen. Dette vurderes i første omgang at kunne rummes inden for eksisterende processer og organisatorisk setup, men vil forøge byrderne relateret til disse eksisterende processer. Afhængig af den videre udvikling/fortolkning af kravene vil disse byrder muligvis forøges yderligere, da der potentielt vil være et behov for etablering af særskilte roller/funktioner med isoleret fokus på bæredygtighed, som skal involveres i godkendelse af nye produkter og revurdering af eksisterende produkter. Disse forskellige trin er illustreret i bilag C. Det bemærkes, at selve godkendelsesproceduren af nye produkter alene optræder med en relativt lav frekvens (for flere

banker én gang årligt eller sjældnere), mens dialogen med kunder samt den løbende kontrol og compliance foregår løbende. Det bemærkes desuden, at illustrationen i bilag C alene skal ses som et eksempel, da der forekommer betydelig variation i de løbende processer virksomhederne imellem.

Der forventes i SIFI-bank segmentet, at der vil være et løbende øget tidsforbrug i kundemøderne, hvor afdækning af bæredygtighedspræferencer og matchning med det finansielle produkt vil tage yderligere tid end vanligt. Det estimeres, at når kravene er fuldt implementeret, vil der fortsat være et mertidsforbrug på 15 minutter pr. kundemøde for ca. 50.000 kundemøder pr. år pr. virksomhed.

Segmentet vurderer, at der vil være omkostninger forbundet med løbende vedligeholdelse og opdatering af it-systemerne samt løbende administrative omkostninger i forbindelse med indkøb af ESG-data med det formål at have opdateret bæredygtighedsdata til vurdering af de finansielle produkter.

Ikke-SIFI-banker

For virksomheder i ikke-SIFI-banksegmentet forventes løbende administrative omkostninger i forbindelse med produktstyring og -udvikling. Virksomhederne forventer at skulle bruge op mod et halvt årsværk af medarbejdere med bank- og it-kompetencer til løbende at vurdere og revurdere de finansielle produkter og deres bæredygtighed. Dertil forventes løbende omkostninger i forbindelse med vedligeholdelse og opdatering af it-systemer og platforme for løbende at kunne justere og opdatere i takt med udviklingen i bæredygtighedskrav og -data.

Realkreditinstitutter

Der forventes ikke løbende administrative omkostninger for virksomheder i realkreditinstitutsegmentet, da opdatering af arbejdsgange kan rummes i den nuværende drift.

Udenlandske virksomheder med filial i Danmark

Det har ikke været muligt at vurdere løbende omkostninger for dette segment.

De løbende administrative byrder er opgjort til ca. 175 mio. kr. årligt.

Undersøgelsens metodiske grundlag

Population og segmenter

Populationen

Bekendtgørelsen om produktgodkendelsesprocedurer gælder for virksomheder af typen pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, finansielle rådgivere, investeringsforvaltningsselskaber (samt filialer af ovennævnte). Undtaget af bekendtgørelsen er virksomheder der udelukkende markedsfører eller distribuerer til godkendte modparter.

Den samlede population af virksomheder er fastlagt med afsæt i oplysninger tilvejebragt af Finanstilsynet, og omfatter følgende antal virksomheder fordelt på følgende virksomhedskategorier (se Tabel 2).

Tabel 2. Antallet af virksomheder underlagt bekendtgørelsen fordelt på virksomhedskategorier

Virksomhedskategorier	Antal
Pengeinstitutter	56
Realkreditinstitutter	6
Fondsmæglerselskaber	47
Investeringsforvaltningsselskaber med tilladelse og relevante top-up tilladelse	2
Forvaltere af alternative investeringsfonde med rette top-op tilladelse	8
Investeringsrådgivere omfattet af relevante paragraffer	69
Finansielle rådgivere	33
Filialer af kreditinstitutter og investeringselskaber med tilladelse i EU/EØS	8
Filialer af kreditinstitutter og investeringselskaber med tilladelse i tredjeland	0
Total:	229

Der er således i alt 229 private danske virksomheder som skal efterleve kravene i bekendtgørelsen.

Segmentering

For at kvantificeringen af de administrative konsekvenser i højest mulig grad afspejler de faktiske konsekvenser for virksomhederne, inddeles populationen i mindre segmenter. Segmenterne grupperer virksomhederne på baggrund af parametre, som forventes at have en betydning for omfanget af omkostninger, som bekendtgørelsesændringerne vil medføre.

Med afsæt i oplysninger tilvejebragt fra Finanstilsynet samt eksplorative interviews med eksperter på området segmenteres populationen i følgende fem segmenter:

Figur 1. Segmenter

Det vurderes, at hvorvidt virksomhederne er distributører af andres finansielle produkter eller distribuerer og produktudvikler af nye finansielle produkter er af betydning for de administrative omkostninger. Der er således betydeligt flere og (meget omfattende) administrative omkostninger forbundet med at udvikle, monitorere og vedligeholde finansielle produkter.

I distributør og produktudvikler-segmentet fremstår særligt de største banker, SIFI-bankerne, med øgede administrative krav og omkostninger. SIFI-banker er finansielle institutter, som grundet deres størrelse hver især har betydning for samfundsøkonomien. Der vurderes at være særlige administrative omkostninger forbundet ved at være SIFI-bank, som bl.a. beror på et øget antal procestrin og øget antal (interne) interessenter i forhold til andre aktører, samt omfattende egenkontrol af produkter og procedurer og stor ekstern bevågenhed fra kontrolmyndigheder. SIFI-bankerne har en høj grad af digital modenhed og systemunderstøttelse, som har betydning for øget omfanget af henholdsvis omstillingsomkostninger og løbende omkostninger, idet omkostninger til tilpasning af it-systemer er bekosteligt.

Realkreditinstitutter vurderes at udgøre et separat segment, da bekendtgørelsen for realkreditinstitutternes vedkommende primært vedrører disses obligationskunder og ikke privatkunder. Bekendtgørelsesændringerne vedrører dermed en anden kategori af produkter, end for de andre virksomheder i populationen. Dette bekræftes af realkreditinstitutterne, som modsat de andre segmenter ikke forventer en øget administrativ byrde i forbindelse med ændringerne i bekendtgørelsen, da den forventede opdatering af arbejdsgange forventes at kunne rummes i den nuværende drift, da det drejer sig om ganske få, og alene mindre ændringer. Det er ydermere sjældent, at der udvikles nye obligationsprodukter, hvorfor der ej heller i denne forbindelse forventes øgede byrder. (se gennemgangen af omstillingsomkostninger og løbende omkostninger i afsnit 'Administrative konsekvenser').

Det vurderes yderligere, at udenlandske virksomheder, som har filial i Danmark, givetvis også vil opleve øgede administrative omkostninger i forbindelse med efterlevelse af bekendtgørelsesændringerne i Danmark og i oprindelseslandet. Det har dog ikke været muligt at komme i kontakt med virksomhederne i dette segment, hvorfor det ikke har været muligt at specificere yderligere.

Hyppighed

De nye informationsforpligtigelser er tillæg til en allerede eksisterende og fuldt implementeret bekendtgørelse, og hyppigheden afhænger af de pågældende interne processer, som er forskellige på tværs af segmenterne, samt af frekvensen for udvikling af nye produkter. For de enkelte segmenter afhænger hyppigheden af typen af finansielt produkt og antallet af kunder.

Nogle distributørvirksomheder har fire kunder med store porteføljer, hvor rådgivningen omhandler langsigtede investeringer, monitorering af produkterne og strategier for generationsskifte, hvorfor efterlevelse af kravene forholder sig til et begrænset antal kunder og for færre produkter. Andre distributørvirksomheder har flere produkter og ca. 5.000 kundemøder om året, som alle forventes tidsmæssigt at øges i omfang grundet bæredygtighedspræference afdækningen hos kunderne.

For virksomheder i SIFI-bank segmentet har bekendtgørelsesændringerne betydning på flere interne organisationer og funktioner. Nogle funktioner som fx kundemøder finder dagligt sted, mens den interne produktudviklings proces sker mellem 1 til 4 gange pr. år. Dertil kommer den løbende kontrolproces, som kører hele tiden, typisk med et årlige audit af udvalgte produkter.

I segmentet Ikke-SIFI-banker, kører mange af de samme processer, som for SIFI-bankerne blot i mindre skala. Flere ikke-SIFI-banker betragter sig i stor udstrækning primært som distributør i samarbejde med større produktudviklere end egentligt selvstændige produktudviklere. Dog har virksomhederne i segmentet interne processer og organisationer for produktudvikling og compliance, som revurderer og monitorerer produkterne løbende.

Realkreditinstitutterne berøres ikke betydende af ændringerne i de interne arbejdsprocesser og monitorering af produkter. Udviklingen af nye obligationsprodukter forekommer sjældnere end andre finansielle produkter, og er for nogle respondenter mere en 4 år siden.

Det har ikke været muligt at vurdere hyppigheden af omkostningsparametrene for udenlandske virksomheder med filialer i Danmark.

Generelt vurderes det vanskeligt at estimere en fastlagt hyppighed for mange af de nævnte omkostningsparametre, når man tager virksomhedernes forventede variation (som ovenfor illustreret) i betragtning. Udregningerne baserer sig på en samlet omkostningsvurdering af de pågældende omkostningsparametre, da respondenterne har haft vanskeligt ved at øge detaljeringsgraden ned på individuelle procestrin.

Omkostningsparametre

Overordnet er der to typer af omkostninger forbundet med ændringerne i bekendtgørelsen:

- 1) Omstillingsomkostninger, som er udgifter, der betragtes som engangsudgifter i forbindelse med omstilling til en ny praksis.

- 2) Løbende omkostninger forårsaget af ændringer i løbende drift eller øget dokumentationskrav for at leve op til bekendtgørelsesændringerne.

Det er ikke alle virksomheder, som angiver, at alle typer af omkostningerne er relevante for dem, eller som vurderer både at ville have omstillingsomkostninger og løbende omkostninger.

For virksomheder i distributørsegmentet er de løbende administrative omkostninger mest betydende og er primært drevet af den øgede arbejdsbyrde, med flere procestrin, øget dokumentation og længere tid brugt på kundemøder. Omstillingsomkostningerne er mindre end de løbende omkostninger og er nogenlunde ligeligt fordelt på udvikling af it-systemer, opkvalificering af medarbejdere og initial øget tid med kunden.

Virksomheder i SIFI-bank segmentet har flest omkostninger relateret til omstilling og her særligt egen udvikling af it-systemer, arbejdsgrupper som arbejder med fortolkning af bæredygtighed og compliance og initial øget tid i kundemøderne. De mest betydende løbende omkostninger vurderes at være det løbende indkøb af ESG-data og den løbende produktudvikling og -styring i forhold til bæredygtighed.

For virksomheder i ikke-SIFI-bank segmentet udgør omstillingsomkostningerne, og herunder udviklingen af it-systemer den største udgiftspost, mens det for de løbende administrative omkostninger er produktstyring og -udvikling.

Realkreditinstitutterne vurderer ikke at have administrative merudgifter i forbindelse med at efterleve kravene, hverken omstillingsomkostninger eller løbende omkostninger.

Det har ikke været muligt at fastslå omkostningsparametre for de udenlandske virksomheder med filial i Danmark.

Meromkostninger i henhold til øget medarbejdertimeforbrug er vurderet af virksomhederne. Da der er tale om omfattende processer, er flere funktioner, roller og teams i virksomhederne involverede. Dette gør det vanskeligt at vurdere den nøjagtige fordeling mellem medarbejderkategorier. Virksomhederne angiver en vis variation, hvorfor det er vurderet relevant alene at angive én fælles medarbejdergruppe som den typisk anvendte. Den estimerede timeløn stammer fra Danmarks Statistiks Statistikbank over løn efter arbejdsfunktion (LONS20) anvendt³. Følgende timelønssats er anvendt:

2412: Rådgivning inden for finans, pension, forsikring og investering. DKK: 451 (DKK 564 inkl. overhead på 25%).

Business-As-Usual (BAU)

Ændringerne i bekendtgørelsen har som nævnt til formål at fremme og sikre lettere adgang til bæredygtige finansielle produkter. Dette er både et politisk ønske, men også en allerede eksisterende præference hos mange investorer og privatkunder. Det vurderes på tværs af alle segmenter, at

³ <https://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?Maintable=LONS20&PLanguage=0>

ændringerne i bekendtgørelsen kommer i forlængelse af en øget opmærksomhed på bæredygtige investeringer i de finansielle virksomheder. Trods det, at flere af virksomhederne allerede er ved at bevæge sig i den retning, som ændringerne har til formål at sikre, vurderes det, at ingen virksomheder aktuelt lever fuldt op til de nye krav, og ej heller formodes at ville gøre det uden bekendtgørelsen. Dermed vurderes BAU-procenten at være 0.

Ovenstående gør sig gældende for alle segmenter frasat realkreditsegmentet. For virksomheder i realkreditinstitutsegmentet vurderes bekendtgørelsesændringerne ikke at medføre administrative konsekvenser. Der forventes at være en opdatering af arbejdsgange, men at dette kan rummes i den nuværende drift.

Dataindsamling

Dataindsamlingen er foregået gennem interviews med berørte virksomheder i de fem segmenter. Virksomhederne er identificeret gennem oplysninger tilvejebragt af Finanstilsynet. Virksomhederne er først kontaktet på e-mail og evt. ved behov opfølgende telefonopringning. De virksomheder, som har ønsket at deltage i undersøgelsen, er efterfølgende blevet interviewet om de administrative konsekvenser af bekendtgørelsesændringerne. Alle interviews har varet 30-60 minutter og er forløbet semistruktureret med afsæt i en af Finanstilsynet godkendt interviewguide. Enkelte interviews har været med flere respondenter og i de virksomheder, hvor flere organisatoriske enheder berøres af ændringerne (fx it, frontline, compliance og risk) har der været gennemført flere interviews.

I alt er der gennemført 16 interviews med respondenter fra de berørte virksomheder fordelt på de fem segmenter, samt tre eksplorative interviews med underleverandører til de berørte virksomheder, eksperter på området samt en brancheorganisation.

Det er ikke lykkedes at skabe kontakt til virksomhederne i segmentet udenlandske virksomheder med filialer i Danmark, hvorfor de udgår fra undersøgelsen. De otte virksomheder i segmentet er internationale investeringsvirksomheder fortrinsvis fra Luxembourg, Frankrig og Nederlandene. Nogle af virksomhederne har ikke dansk telefonnummer eller e-mailadresse, og dem det har været muligt at finde kontaktoplysninger på, har ikke svaret henvendelserne.

Det har ikke været muligt at vurdere omstillingsomkostningerne for dette segment, da det ikke har været muligt at få virksomhederne i tale trods henvendelse per e-mail og telefon. Enkelte af virksomheder har ikke en danske e-mail eller telefonnummer, hvilket yderligere har vanskeliggjort at få kontakt til de pågældende virksomheder.

Der eksisterer ikke data for de virksomheder, som ikke har ønsket at deltage i undersøgelsen, hvor indsamlet data er ekstrapoleret 1:1 til populationen inden for hvert segment.

For de fem segmenter er der interviewet følgende antal virksomheder:

- Distributører: [8]
- Distributører og produktudviklere:

- SIFI-banker [4]
- Ikke-SIFI-banker [3]
- Realkreditinstitutter [1]
- Udenlandske virksomheder med filialer i Danmark [0]

Metodiske overvejelser og validitet

Efterlevelse af bekendtgørelsen

Det er Finanstilsynets vurdering, at samtlige virksomheder i de nævnte populationer og segmenter er omfattet af bekendtgørelsens forpligtelser. Undersøgelsen konstaterer dog en udbredt forståelse i distributør-segmentet af, at virksomhederne ikke vurderer sig omfattet af bekendtgørelsens forpligtelser, hverken den nuværende eller den kommende. Disse virksomheder vurderer således ikke, at ændringerne i bekendtgørelsen vil have konsekvenser for dem, da de ikke forventer at justere gældende processer eller implementere nye – idet de i forvejen typisk ikke har iværksat processer afledt af den eksisterende bekendtgørelse. Idet denne observation udtrykker den normalt effektive virksomhed i dette segment, er denne vurdering således lagt til grund i beregningerne af omkostninger for segmentet. En anden fortolkning af bekendtgørelsens forpligtelser og gyldighedsområde (ift. omfattede virksomheder) vil dermed formentlig ændre opfattelsen af byrder i dette segment.

Bekendtgørelsesændringerne er et delelement i sikringen af bæredygtige investeringsprodukter til kunderne

Ophavet til bekendtgørelsesændringerne er fastsat som en del af Kommissionens April-pakke, som blev vedtaget af Europa-Kommissionen d. 21. april 2021. Bekendtgørelsen træder i kraft den 22. november 2022 og omhandler de interne produktgodkendelsesprocedurer i virksomhederne. Kravene er tæt sammenhængende med ændringer til Kommissionens delegerede forordning (EU) 2021/1253, som træder i kraft 2. august 2022 og tilføjer bæredygtighedsfaktorer til processerne, oplysningskrav og lignende i egnetheds- og hensigtsmæssighedstest i mødet med kunden. Det er således to separate retsakter, men de vurderes af virksomhederne som én sammenhængende proces, hvorfor virksomhederne påpeger, at en adskillelse af de administrative omkostninger i forhold til de to retsakter, ikke er meningsfuld eller praktisk mulig. De omkostninger, som følger af den kunderettede dialog, herunder indkøb af ESG-data, er således medregnet i nærværende undersøgelse, da dette samstemmende anses som en integreret del af den samlede proces og en forudsætning for de efterfølgende procestrin. Kundens præferencer ift. bæredygtighed skal således kortlægges og dokumenteres (herunder indføres i de nævnte it-systemer), førend at den videre proces (med bl.a. målgruppeovervejelser) kan afvikles.

Definition af bæredygtighed

Der vurderes at være usikkerhed vedr. definitionen af bæredygtighedsfaktorer og bæredygtighedsrelaterede mål for finansielle produkter. Virksomhederne anvender typisk 'Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements udarbejdet af European Security and Market Authority'⁴, men efterspørger ensartede retningslinjer for definition af bæredygtighed og vurdering af produkters grad af bæredygtighed, så ens produkter ikke vurderes med forskellig grad af bæredygtighed afhængigt af udbyder. Det vurderes muligt, at det samme produkt kan blive vurderet med forskellig grad af bæredygtighed, afhængigt af udbyders tolkning. En mere ensartet tilgang kunne skabe vejen for en lettere implementering af bekendtgørelsen, fremme en højere grad af ensartet i vurderingen af bæredygtighed på tværs af de finansielle virksomheder, hvilket samlet kunne fremme bæredygtige investeringer.

Om AMVAB

AMVAB er en forkortelse for **aktivitetsbaseret måling af virksomhedernes administrative byrder** og er den danske version af den internationalt anerkendte SCM-metode (standard cost model). En AMVAB-måling anvendes til at vurdere og kvantificere de administrative konsekvenser ved al erhvervsrettet regulering i Danmark.

De administrative konsekvenser beregnes på baggrund af de omkostningsparametre, den **normalt effektive virksomhed** har ved at efterleve informationsforpligtelser og underliggende oplysningskrav i erhvervsreguleringen.

Ved **informationsforpligtelser** forstås de forpligtelser, virksomheder har til at levere information til myndigheder eller tredjepart. En informationsforpligtelse er en pligt i en lov eller bekendtgørelse til at fremskaffe eller udarbejde informationer og stille dem til rådighed, herunder information, som virksomheder skal have liggende og fremsende/ fremvise efter anmodning.

Ved **oplysningskrav** forstås de oplysninger, som virksomhederne skal give for at kunne leve op til informationsforpligtelsen.

⁴ European Securities and Markets Authority (ESMA). Consultation Paper: Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements. 27 January 2022. ESMA35-43-2998.

Bilag A. Sammenfatning af informationspligten

Nedenfor fremgår ændringsforslagene til bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer for finansielle produkter. Informationspligten omhandler nedenstående ændringer, fremhævet med kursiv og understreget.

- § 7, stk. 2:** En produktudvikler skal stille alle relevante oplysninger om det finansielle instrument eller strukturerede indlån til rådighed for enhver distributør af instrumentet eller indlånet, herunder oplysninger om passende distributionskanaler, produktgodkendelsesprocedure og vurderingen af målgruppen.

Stk. 2. Det finansielle instruments bæredygtighedsfaktorer skal præsenteres på en gennemsigtig måde og give distributørerne de relevante oplysninger med henblik på behørig hensyntagen til kundens eller den potentielle kundes bæredygtighedsrelaterede mål.
- § 10, stk. 1:** En produktudvikler skal afgrænse den potentielle målgruppe med en tilstrækkelig høj detaljeringsgrad for hvert finansielt instrument og struktureret indlån og præcisere de typer af kunder, hvis behov, karakteristika og målsætninger, *herunder eventuelle bæredygtighedsrelaterede mål*, det finansielle instrument eller strukturerede indlån er foreneligt med
- § 10, stk. 3:** Produktudvikleren skal desuden afgrænse enhver gruppe af kunder, hvis behov, karakteristika og målsætninger, som produktet ikke er foreneligt med. *Afgrænsningen efter målsætninger skal ikke tage højde for bæredygtighedsrelaterede mål.*
- § 10, stk. 5:** Produktudvikleren skal fastslå, om et finansielt instrument opfylder målgruppens identificerede behov, karakteristika og målsætninger bl.a. ved at undersøge følgende:

 - Om risiko- og afkastprofilen er i overensstemmelse med målgruppens.
 - Om det finansielle instruments eller strukturerede indlåns eventuelle bæredygtighedsfaktorer er i overensstemmelse med målgruppens.*
 - Om udformningen af det finansielle instrument eller struktureret indlån er motiveret af elementer, der er til fordel for kunden, og ikke af en forretningsmodel, der beror på dårlige resultater for kunden for at være rentabel.
- § 13, stk. 1:** En produktudvikler skal regelmæssigt gennemgå de finansielle instrumenter eller strukturerede indlån, som produktudvikleren konstruerer, under hensyntagen til begivenheder, som materielt kan påvirke de potentielle risici for den afgrænsede målgruppe. Produktudvikleren skal herunder vurdere, om produktet fortsat opfylder målgruppens behov, karakteristika og investeringsformål, *herunder eventuelle bæredygtighedsrelaterede mål*, og om det distribueres til kunder, hvis behov, karakteristika og målsætninger ikke er forenelige med produktet. Produktudvikleren bestemmer hyppigheden af vurderingen på baggrund af relevante faktorer, herunder de anvendte investeringsstrategiers kompleksitet og innovative karakter.

6. **§ 17, stk. 1:** En distributør skal etablere passende produktstyringsordninger til sikring af, at de finansielle instrumenter, strukturerede indlån og tjenesteydelser, som distributøren ønsker at udbyde *eller anbefale*, er forenelige med en afgrænset målgruppes behov, karakteristika og målsætninger, herunder eventuelle bæredygtighedsrelaterede mål og at den tilsigtede distributionsstrategi er i overensstemmelse med den afgrænsede målgruppe.

7. **§ 17, stk. 4:** *Stk. 4.* Distributøren skal afgrænse enhver gruppe af kunder, hvis behov, karakteristika og investeringsformål det finansielle instrument, strukturerede indlån eller tjenesteydelsen ikke er forenelig med. Afgrænsningen efter målsætninger skal ikke tage højde for bæredygtighedsrelaterede mål.

8. **§ 17, stk. 5:** Distributøren skal regelmæssigt revurdere de investeringsprodukter, de udbyder eller anbefaler, og de tjenesteydelser, de leverer, under hensyntagen til eventuelle begivenheder, som materielt kunne påvirke de potentielle risici for den afgrænsede målgruppe. Distributøren skal som minimum vurdere, om produktet eller tjenesteydelsen fortsat er i overensstemmelse med den afgrænsede målgruppes behov, karakteristika og målsætninger, herunder eventuelle bæredygtighedsrelaterede mål, og om den tilsigtede distributionsstrategi fortsat er hensigtsmæssig. Distributøren skal genoverveje målgruppen og/eller ajourføre produktstyringsordningerne, hvis de bliver klar over, at de har fejlafrænset målgruppen for et bestemt produkt eller en bestemt tjenesteydelse, eller at produktet eller tjenesteydelsen ikke længere stemmer overens med den afgrænsede målgruppe, f.eks. hvis produktet bliver illikvidt eller meget volatilt som følge af markedsændringer.

Bilag B: Kortlægning af administrative konsekvenser

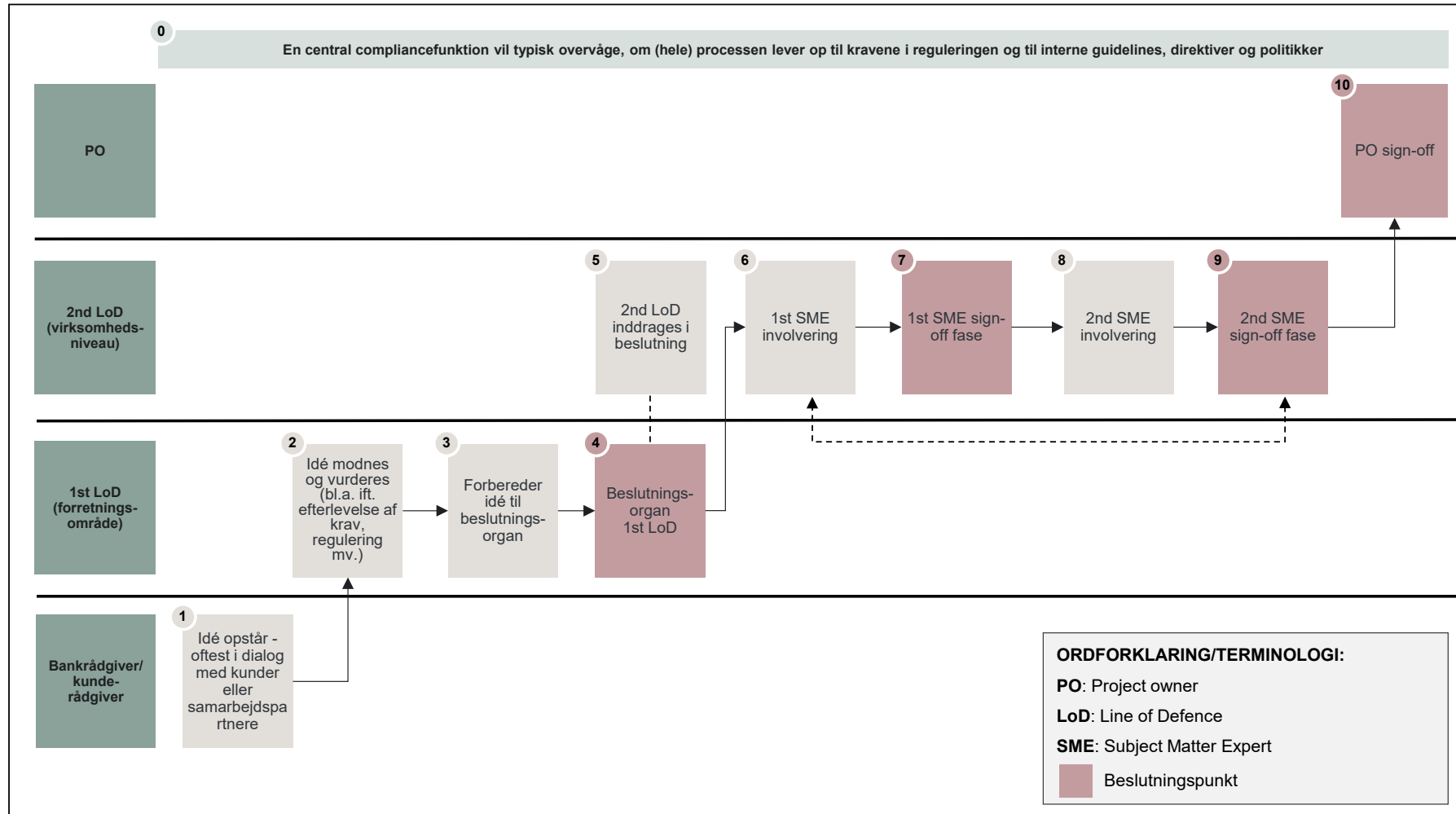
Tabel 1: Kortlægning af omstillingsomkostninger

Segment	Intern eller eksternt udgift	Udgiftstype	Population	Omkostning for den normalt effektive virksomhed (kr.)	Uddybning/beregningsgrundlag	Sum for omkostningstypen for hele segmentet (mio. kr.)
Distributør	Interne	Opdatering af arbejdsgange (inkl. oplæring)	159	0		0
		Øget tid med kunden	159	0		0
	Eksterne	It-omstillinger	159	0		0
		Køb af ESG-data	159	0		0
		Øvrige omkostninger	159	50.000	Udgifter til advokat, ændret bogføringsopsætning mv.	8
SIFI-banker	Interne	It-omstillinger	5	11.000.000	It-udvikling til justering af fagsystemer og data-flows	55
		Øget tid med kunden	5	11.275.000	Der estimeres behov for yderligere 30 minutters rådgivning pr. kundemøde i omstillingsperioden, mhp. kortlægning af bæredygtigheds-præferencer og -mål.	56,3
		Øvrige omkostninger	5	0		0
	Eksterne	Opdatering af arbejdsgange/procesbeskrivelser (inkl. oplæring)	5	1.000.000	Opdatering af arbejdsgange/procesbeskrivelser foretages primært af interne arbejdsgrupper.	5
		Køb af ESG-data	5	750.000		3,8
Ikke-SIFI-banker	Interne	Øget tid med kunden	51	0		0
		Opdatering af arbejdsgange/procesbeskrivelser (inkl. oplæring)	51	350.000		17,9
		Øvrige omkostninger	51	0		0
	Eksterne	It-omstillinger	51	1.000.000	It-udvikling til justering af fagsystemer og data-flows	51
		Køb af ESG-data	51	250.000		12,8
Realkreditinstitutter	-	N/A	6	0	Realkreditinstitutterne forventes ikke at skulle ændre praksis i et omfang, som medfører kvantificerbare byrder	0
Udenlandske virksomheder med filial i Danmark	-	N/A	8	-	-	-
I alt						210

Tabel 2: Kortlægning af de løbende administrative byrder

Segment	Intern eller ekstern udgift	Udgiftstype	Population	Omkostning for den normalt effektive virksomhed (kr.)	Uddybning/beregningsgrundlag	Sum for omkostningstypen for hele segmentet (mio. kr.)
Distributør	Interne	Øget tid med kunden	159	300.000		47,7
		Øget tidsforbrug til styring, kontrol mv.	159	0		0
	Eksterne	Øvrige omkostninger	159	0		0
		Løbende køb af ESG-data	159	50.000		8
		It-vedligeholdelse	159	50.000		8
SIFI-banker	Interne	It-vedligeholdelse	5	4.000.000	Løbende tilpasning af systemer ift. nye datapunkter, ændrede krav og ændrede opgørelsesmetoder	20
		Øget tid med kunden	5	5.500.000	Der estimeres behov for halvdelen af den yderligere tid, som er nødvendig ifm. transition	27,5
		Øget tidsforbrug til styring, kontrol mv.	5	2.000.000	Tidsforbrug relateret til øget kompleksitet ved udvikling af nye produkter samt til øget tidsforbrug i den løbende kontrol og compliance	10
		Øvrige omkostninger	5	0		0
	Eksterne	Køb af ESG-data	5	1.500.000		7,5
Ikke-SIFI-banker	Interne	Øget tid med kunden	51	0		0
		Øget tidsforbrug til styring, kontrol mv.	51	750.000	Tidsforbrug relateret til øget kompleksitet ved udvikling af nye produkter samt til øget tidsforbrug i den løbende kontrol og compliance	38,3
	Eksterne	Køb af ESG-data	51	0		0
		It-vedligeholdelse	51	150.000	Løbende tilpasning af systemer ift. nye datapunkter, ændrede krav og ændrede opgørelsesmetoder	7,7
		Øvrige omkostninger	51	0		0
Realkreditinstitutter	-	N/A (BAU)	6	-	-	-
Udenlandske virksomheder med filial i Danmark	-	N/A	8	-	-	-
I alt						175

Bilag C: High-level illustration af en generisk produktgodkendelsesprocedure (større organisation)

Langelinie Allé 17
2100 København Ø

T: 3529 1000
@: erst@erst.dk
W: erhvervsstyrelsen.dk